

VALTIOKONTTORIN JULKAISUJA | TIEDOLLA JOHTAMINEN 10/2022

Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2021

Valtiokonttori

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Kuvailulehti

Julkaisija: Valtiokonttori	Julkaisupäivämäärä: 12.10.2022		
Tekijät: Valtiokonttori, T3 – Talous, tieto ja työelämä: Jesse Saukkosaari	Julkaisun teema: Valtion maksullinen toiminta		
Julkaisun nimi Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2021	ISSN: 2489-4761		
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Valtiokonttori laatii vuosittain selvityksen valtion maksullisesta toiminnasta. Eduskunta on edellyttänyt hallitukselta hyväksyessään hallituksen esityksen valtion maksuperustelaksi, että se seuraa lain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan. Selvitys valtion maksullisesta toiminnasta luo osaltaan edellytyksiä seurantatehtävän toteuttamiselle. Valtion maksullista toimintaa tarkastellaan selvityksessä sekä kirjanpitoyksiköittäin, hallinnonaloittain että koko valtion tasolla.</p> <p>Maksullisen toiminnan selvityksen pääasiallinen tarkoitus on kartoittaa maksullisen toiminnan kannattavuutta. Tämän takia selvityksen tiedot on kerätty kustannusvastaavuuslaskelmista, jotka on esitetty kirjanpitoyksikköjen tilinpäätöksiin kuuluvissa toimintakertomuksissa. Tilinpäätöksistä poimittuja maksullisen toiminnan tuottoja valtiolla vuonna 2021 (2020) oli noin 1,5 (1,7) miljardia euroa, josta noin 460 (421) miljoonaa oli julkisoikeudellisten suoritteiden tuottoja, 214 (381) miljoonaa liikelähdösten suoritteiden tuottoja, 310 (309) miljoonaa erityislakeihin perustuvien suoritteiden tuottoja ja 561 (545) miljoonaa pelkästään virastojen sekä laitosten välillä harjoitettavaa maksullista toimintaa.</p> <p>Kun mukaan lasketaan virastojen ja laitosten välillä harjoitettava maksullinen toiminta (kustannusten korvaus), valtion koko maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2021 (2020) oli 68 % (70 %). Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 90 % (86 %), markkinasuoritteiden 97 % (97%) ja erityislakien perusteella hinnoiteltujen suoritteiden 31 % (32 %).</p> <p>Tämän julkaisun tiedoista on koottu visualisointi tietojen tarkastelun sujuvoittamiseksi. Visualisointi on tarkasteltavissa osoitteessa:</p> <p>https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMWZlYjZkMDEtMGVlMi00YzNkLTg4YWMtZGFjZjg5YTU3ODE2IiwidCI6IjJMTkZmE0LWwZmMtNDcyNS05ZjA0LTc2YTQ0M2RIYjA5NSIsImMiOiJh9</p>			
Asiasanat:	valtion maksullinen toiminta, kannattavuus, kustannusvastaavuus, valtion maksuperustelaki		
Kieli:	suomi	Sivumäärä:	22
Julkaisujen myynti / jakelu:	https://www.valtiokonttori.fi/tietoa-valtiokonttorista/julkaisut/julkaisuja-julkishallinnon-palveluista/		

Sisällysluettelo

Saate	4
1	Johdanto.....5
1.1	Maksullisen toiminnan lähtökohdat5
1.2	Raportin taustaa.....6
2	Valtion maksullinen toiminta yhteensä.....7
2.1	Maksullisen toiminnan tuotot suoriteryhmittäin.....7
2.2	Kustannusvastaavuus vuosina 2012-2021.....9
3	Valtion maksullinen toiminta hallinnonaloittain.....11
3.1	Tuotot hallinnonaloittain vuosina 2020-202111
3.2	Kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2020-202112
4	Valtion maksullinen toiminta kirjanpitoyksiköittäin.....13
4.1	Maksullisen toiminnan tuotot kirjanpitoyksiköittäin13
4.2	Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen suoritusryhmittäin vuosina 2020 ja 2021 15
4.2.1	Hintatuettu toiminta16
4.3	Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maksullinen toiminta16
5	Valtion kilpailullinen toiminta17
5.1	Markkinoilla tapahtuva kilpailullinen toiminta.....17
5.2	Kilpailullisen toiminnan tuotot hallinnonaloittain sekä yksiköittäin vuosina 2020 ja 202117
Taulukot ja kuvat20
Liitteet	21

Saate

Hyväksyessään hallituksen esityksen valtion maksuperustelaisiksi eduskunta edellytti samalla, että hallitus seuraa lain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan. Valtiokonttorin vuosittain laatima selvitys valtion maksullisesta toiminnasta luo osaltaan edellytyksiä tämän seurantatehtävän toteuttamiselle.

Selvityksen tiedot perustuvat lähes poikkeuksetta kirjanpitoyksiköiden tilinpäätöksiin, tarkemmin ottaen toimintakertomuksissa esitettyihin kustannusvastaavuuslaskelmiin, joissa maksullisen toiminnan kannattavuus esitetään.

Selvitys valtion maksullisesta toiminnasta vuonna 2021 sisältää aiempina vuosina laadittuja selvityksiä vastaavat tiedot¹. Selvityksessä vuoden 2021 tietoja verrataan aiempien vuosien tietoihin, pääosin vuoteen 2020. Aiempien vuosien tietoina on käytetty aiempien Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta -selvityksien tietoja, joihin on tehty muutamia päivityksiä (ks. liite 1).² Mikäli kustannusvastaavuudessa on tapahtunut merkittäviä poikkeamia edellisvuoteen nähden, on poikkeamia selittäviä tekijöitä pyritty listaamaan taulukoiden yhteyteen. Lisäksi taulukoiden keskeistä sisältöä avataan sanallisesti taulukoiden yhteydessä.

Valtiokonttorin määräyksessä Dnro VK/1078/00.01/2014 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman laatimisesta todetaan, että kirjanpitoyksikön tulee esittää yksittäisen osa-alueen kustannusvastaavuuslaskelma toimintakertomuksessa, jos osa-alueen tuotot ovat vähintään 1 milj. euroa. Mikäli osa-alueesta on esitetty kustannusvastaavuuslaskelma, vaikka tuotot ovat alle 1 milj. euroa, ei tietoja ole otettu mukaan tähän selvitykseen. Vuoteen 2015 asti myös osa-alueet, joiden tuotot olivat alle 1 milj. euroa, otettiin mukaan laskelmiin, mikäli niistä oli esitetty kustannusvastaavuuslaskelma.³ Vertailukelpoisuuden vuoksi tässä selvityksessä esitettävät tiedot eivät sisällä myöskään vuoden 2015 osalta alle miljoonan euron tuottoja.

Edellä mainitun määräyksen mukaisesti selvityksessä on myös eritelty sekä maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä pelkästään virastojen ja laitosten välillä harjoitettava maksullinen toiminta että hintatuettu toiminta.

Selvitys on julkaistu Valtiokonttorin Internet-sivuilla osoitteessa:

<https://www.valtiokonttori.fi/tietoa-valtiokonttorista/julkaisut/julkaisuja-julkishallinnon-palveluista/>

Lisätietoja selvityksestä antaa Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelu.

Sähköposti: [analysointipalvelu \(at\) valtiokonttori.fi](mailto:analysointipalvelu(at)valtiokonttori.fi).

¹ Vuodelta 2011 ei ole laadittu erillistä selvitystä valtion maksullisesta toiminnasta.

² Vuoden 2020 tietoja päivitettiin siltä osin kuin ne esitettiin kirjanpitoyksiköiden vuoden 2021 toimintakertomuksessa ja ne poikkesivat vuoden 2020 Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta -selvityksen tiedoista.

³ Näiden tuottojen osuus koko valtion maksullisesta toiminnasta on kuitenkin vähäinen, joten niiden sisällyttäminen tai poisjättäminen ei olennaisesti muuta laskelmia (vuoden 2015 laskelmassa kyseisiä tuottoja oli noin 5 milj. euroa eli 0,3 % valtion koko maksullisesta toiminnasta).

1 Johdanto

1.1 Maksullisen toiminnan lähtökohdat

Valtion perimät maksut ovat vastike julkisen vallan palveluista. Perustuslain 81 §:n mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Valtion virastojen ja laitosten maksullista toimintaa sääntelevä **yleislaki** on valtion **maksuperustelaki** (MPL 150/1992), jonka **lisäksi** maksullista toimintaa sääntelevät useat **erityislait**. Viranomaisen maksulliseen suoritustuotantoon sovelletaan maksuperustelakia, jos suoritteiden maksullisuudesta ei ole muussa laissa tai laissa olevan valtuutuksen nojalla (erityislaki) annettu maksuperustelaista poikkeavia säännöksiä.

Maksuperustelaki jakaa suoritteet **julkisoikeudellisiin suoritteisiin** ja muihin suoritteisiin eli ns. **markkinasuoritteisiin**. Asianomainen ministeriö päättää kirjanpitoyksikköä koskevassa maksuperustelain nojalla antamassaan maksuasetuksessa, miten kirjanpitoyksikön suoritteet jakautuvat julkisoikeudellisiin suoritteisiin ja muihin suoritteisiin (8.2 §).

Julkisoikeudellisella suoritteella tarkoitetaan **suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen** valtion **viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus** (3 §). Tällaisessa valtion yksinoikeudeksi säädettyssä suoritustuotannossa on kyse julkisen vallan käyttämisestä; laillisesti toimiakseen kansalaisen on hankittava jokin valtion viranomaisen tuottama suorite (ns. kysyntäpakko).

Julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuneita kokonaiskustannuksia eli suoritteen **omakustannusarvoa** (6.1 §). Maksuperustelaki mahdollistaa kuitenkin myös omakustannusarvosta poikkeavan hinnoittelun (6.3 §). Omakustannusarvoon luettavista kustannuksista säädetään valtion maksuperusteasetuksen (211/1992) 1 §:ssä.

Yhden tai useamman viranomaisen saman laatuista julkisoikeudellisista suoritteista voidaan määrätä samansuuruinen maksu silloinkin, kun suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvat kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaista kiinteää maksua määrättäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus. (6.2 §)

Markkinasuoritteet hinnoitellaan **liiketaloudellisin perustein**. Maksuperustelakia koskevan hallituksen esityksen (176/1991) mukaan tämä tarkoittaa sitä, että toiminnan tuotoilla tulee kattaa vähintään toiminnan kustannukset sekä toimintaan oman pääoman ehdoin sijoitetulle pääomalle asetettu tuottovaatimus. Sellaiset **markkinasuoritteet, joiden tuottamiseen** viranomaisella on **tosiasiallinen yksinoikeus** (esim. valokopio viranomaisen hallussa olevasta asiakirjasta), voidaan kuitenkin hinnoitella myös **omakustannusarvon mukaisesti** (7.2 §). Koska viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus tällaisten monopolisuoritteiden tuottamiseen, ei suoritteen liiketaloudellista hinnoittelua voida edellyttää kilpailulainsäädännökään perusteella.

Markkinasuoritteiden liiketaloudellinen kannattavuustavoite pyritään toteuttamaan joustavalla hinnoittelulla, jolloin hinnoittelussa otetaan kustannusten lisäksi huomioon myös kysyntä ja kilpailijat. Tavoitteena on **markkinasuoritetuotannon kokonaiskannattavuus**, joten esim. alennusten myöntäminen on mahdollista. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisesti hinnoiteltavien markkinasuoritteiden hintojen alentamiseksi (hintatuki; MPL 7.1 §).

Erityislakien nojalla hinnoiteltavien suoritteiden maksujen tason määrittäminen perustuu useimmiten muihin tekijöihin kuin toiminnan kustannuksiin, eikä hinnan kaikissa tapauksissa ole tarkoituskaan kattaa kaikkia toiminnasta aiheutuneita kustannuksia.

Edellä mainitun maksulainsäädännön lisäksi valtion maksullista toimintaa sääntelevät muun muassa valtion talousarviosta annettu laki ja asetukset, valtiovarainministeriön antama talousarvion laadintamääräys sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräykset ja ohjeet.

1.2 Raportin taustaa

Hyväksyessään hallituksen esityksen valtion maksuperustelaksi eduskunta edellytti samalla, että hallitus seuraa lain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan. Valtiokonttorin vuosittain laatima selvitys valtion maksullisesta toiminnasta luo osaltaan edellytyksiä tämän seurantatehtävän toteuttamiselle.

Talousarvioasetuksen 65 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus. Valtiokonttorin määräyksen (364/03/2005; 19.12.2005, VK 529/03/2010; 11.1.2011, 530/03/2010; 11.1.2011, VK/1078/00.01/2014; 20.11.2014) mukaan kannattavuus esitetään kustannusvastaavuuslaskelmalla. Tämän selvityksen tiedot kirjanpitoyksiköiden maksullisen toiminnan tuotoista ja kustannuksista perustuvat lähes poikkeuksitta kirjanpitoyksiköiden laatimiin kustannusvastaavuuslaskelmiin. Tämän vuoksi selvityksessä esitetyt valtion maksullisen toiminnan tuotot ovat huomattavasti suuremmat kuin valtion tilinpäätöksen mukaiset tuotot. Ero johtuu pääasiassa siitä, että valtion tilinpäätöksessä valtion sisäinen (eli kirjanpitoyksiköiden välinen) maksullinen toiminta on eliminoitu.

Selvityksen pääasiallisena kohteena on maksuperustelain nojalla hinnoiteltu toiminta. Selvitys sisältää tiedot maksullisen toiminnan laajuudesta ja kustannusvastaavuudesta. Tarkastelu on tehty valtion, hallinnonalojen ja kirjanpitoyksiköiden tasolla ja siinä on otettu huomioon myös ajallinen kehitys. Kokonaiskuvan saamiseksi valtion maksullisesta toiminnasta selvityksessä on tarkasteltu keskeisiä tietoja myös erityislakien nojalla hinnoitellusta maksullisesta toiminnasta.

Maksuperustelain mukaisiin markkinasuoritteisiin on tässä selvityksessä sisällytetty myös vuokrat ja käyttökorvaukset.

Selvityksen lähteinä on käytetty kirjanpitoyksiköiden tilinpäätöksiä. Kirjanpitoyksiköiden tilinpäätöksissä kustannusvastaavuuslaskelmilla raportoidut maksullisen toiminnan tuotot voivat poiketa keskuskirjanpidon tiedoista. Syynä voi olla esimerkiksi se, että kirjanpitoyksikön maksullinen toiminta on joltain osin ollut niin vähäistä eli tuotot ovat olleet alle miljoona euroa, että siitä ei ole tarvinnut esittää kustannusvastaavuuslaskelmaa kirjanpitoyksikön tilinpäätöksessä. Poikkeamia ovat myös aiheuttaneet vasta tilinpäätöksen laadintavaiheessa havaitut virheet, jotka on oikaistu kustannusvastaavuuslaskelmille, mutta ei tilinpäätökseen. Eniten poikkeamia keskuskirjanpidosta saatavien liikekirjanpidon tietojen ja tilinpäätöksissä esitettyjen kustannusvastaavuuslaskelmien tietojen välillä ovat aiheuttaneet erilaiset vuokra- ja käyttökorvaustuotot, joita ei ole sisällytetty kustannusvastaavuuslaskelmiin mm. niiden vähäisyyden vuoksi.

2 Valtion maksullinen toiminta yhteensä

2.1 Maksullisen toiminnan tuotot suoriteryhmittäin

Vuonna 2021 26 kirjanpitoyksikön maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset tuotot ylittivät Valtio-
konttorin määräyksen mukaisen 1 miljoonan rajan. Vastaavasti maksuperustelain mukaisista liiketaloudellisin
perustein hinnoitelluista suoritteista 20 kirjanpitoyksikön tuotot olivat vähintään 1 miljoonaa euroa.
Maksullisen toiminnan tuotot suoriteryhmittäin vuosina 2014–2021 on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1 Maksullisen toiminnan tuotot (1000€) suoriteryhmittäin 2014–2021*

Suoriteryhmä	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Julkisoikeudelliset suoritteet	423 277	408 626	407 726	430 706	431 056	453 541	420 696	459 901
Liiketaloudellisin perustein hinnoitellut suoritteet	454 595	370 665	361 061	366 379	381 819	387 432	381 404	214 291
Erytislakien nojalla hinnoitellut suoritteet	358 601	303 680	300 791	309 572	314 626	324 153	308 856	309 547
Maksullisen toiminnan tuotot yhteensä	1 236 473	1 082 971	1 069 579	1 106 657	1 127 501	1 165 126	1 110 956	983 738
Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolella jäävät tuotot**	222 883	311 761	325 398	409 450	433 581	484 447	544 864	561 361
YHTEENSÄ	1 459 356	1 394 732	1 394 976	1 516 107	1 561 082	1 649 573	1 655 820	1 545 099

* Aiempien vuosien tietoja on korjattu aiemmista Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta -selvityksistä joidenkin kirjanpitoyksiköiden osalta. Korjaukset on esitetty liitteessä 1.

** Palkeiden ja Valtorin maksullinen toiminta on sijoitettu kokonaisuudessaan maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolisiin tuottoihin, vaikka niiden tuoto sisältävät pienessä määrin myös muilta kuin valtion virastoilta ja laitoksilta saatavia tuottoja.

Vuonna 2021 maksullisen toiminnan tuottoja kertyi yhteensä 1,55 mrd. euroa, eli vuoteen 2020 verrattuna tuotot laskivat seitsemän prosenttia tai noin 111 miljoonalla eurolla. Suuri tuottojen lasku selittyy Puolustushallinnon rakennuslaitoksen toiminnan siirtymisellä Puolustuskiinteistöt -valtion liikelaitokselle, jonka liiketaloudellisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2020 noin 157 miljoonaa euroa. Kaikkien muiden suoriteryhmiä tuotot laskivat, paitsi maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tuotot, jotka kasvoivat 4 %. Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävien tuottojen kasvu vuosina 2016–2021 selittyy pääasiassa Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin tuottojen kasvulla. Valtorin maksulainsäädännön ulkopuolelle jäävät tuotot olivat 2021 415 milj. euroa (74 % osa-alueen tuotoista), kun ne vielä 2016 olivat 248 milj. euroa. Myös Oikeusrekisterikeskuksen maksulainsäädännön ulkopuolelle jäävät tuotot ovat kasvaneet vuosina 2016–2021, 5 miljoonasta eurosta (2016) 87 miljoonaan euroon (2021).

Maksulainsäädännön soveltamisalan mukaisten suoriteryhmiä kehitystä on esitetty kuvassa 1. Eniten laskua (44 %, 167 milj. euroa) oli liiketaloudellisten suoritteiden tuottojen osalta. Ylivoimaisesti suurin syy tähän oli edellä mainittu Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tuottojen siirtyminen valtion maksullisen toiminnan raportoinnin ulkopuolelle. Vuoden 2021 alusta lähtien myös varuskuntaravintoloiden ja -korjaamoiden vuokrasopimukset siirtyivät Puolustusvoimilta Puolustuskiinteistöille laskien liiketaloudellisten toimintojen tuottoja edelleen 16 miljoonalla eurolla.

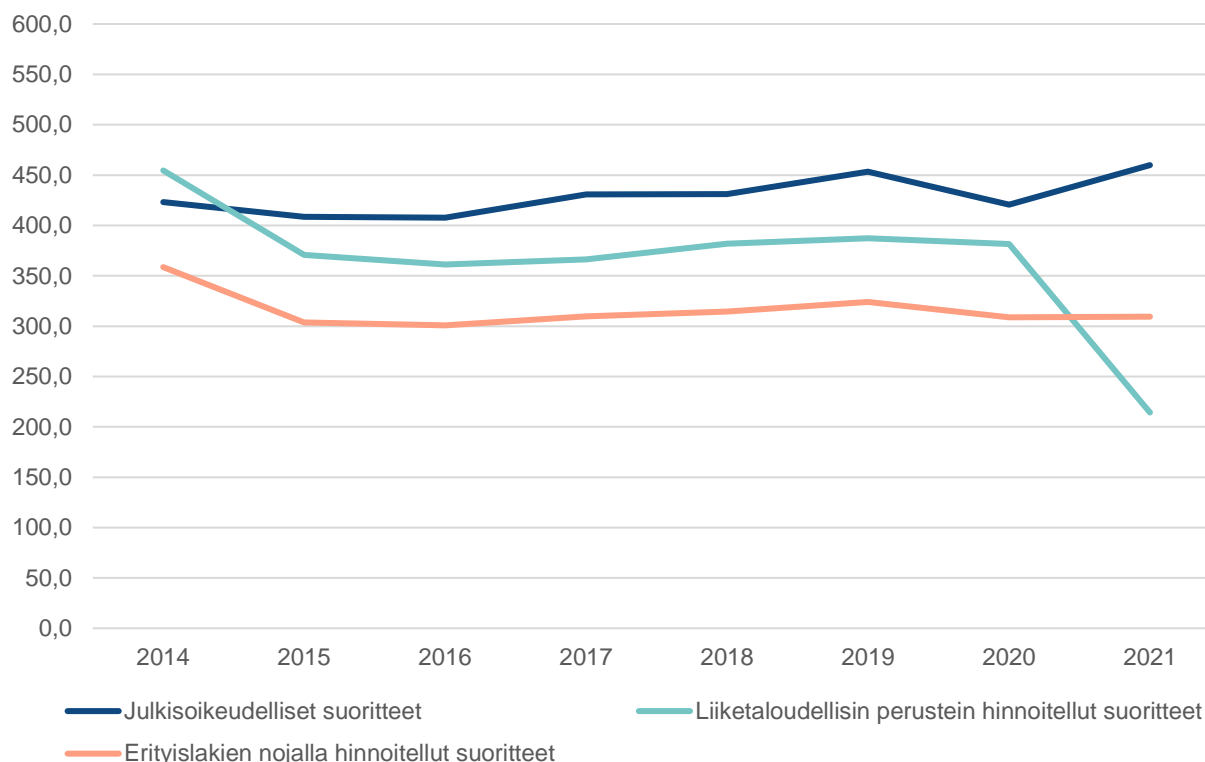
Ennen vuotta 2020, julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot ovat kasvaneet juuri Poliisihallituksen lupatuottojen ja Ulkoministeriön passi-, viisumi- ja oleskelulupahakemusten nousun takia. Vuonna 2021 Passi- ja henkilökorttihakemusten määrien kasvu auttoi Poliisihallituksen julkisoikeudellisten tuottojen

palautumista kasvu-uralle. Muita suuria julkisoikeudellisten tuottojen kasvattajia vuonna 2021 olivat Maahanmuuttovirasto, Väestörekisterikeskus sekä Liikenne- ja viestintävirasto. Jokainen kasvatti tulojaan reilulla viidellä miljoonalla eurolla.

Erityislakien nojalla hinnoiteltujen suoritteiden tuotot pysyivät likimain ennallaan kasvaen 0,7 miljoonaa euroa vuosina 2020-2021. Eniten nousivat maanmittauslaitoksen tuotot, joita nostivat erityisesti julkisoikeudellisen tietopalvelun tuotot. Toisaalta vuosien 2020 ja 2021 luvut eivät ole täysin verrannollisia toisiinsa, sillä vuoden 2021 tuloista on vähennetty liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen tietopalveluiden tuotot 0,7 miljoonaa euroa. Ennen vuotta 2021 erityislakien nojalla hinnoiteltujen suoritteiden tuottojen kasvu on johtunut Väyläviraston ja Valtiovarainministeriön tuottojen kasvusta. Vuoden 2014 jälkeen nähtyyn tuottojen vähenemiseen vaikutti erityisesti väylämaksulakiin tehty muutos, jonka mukaisesti väylämaksut puolitettiin vuosiksi 2015–2017. Vuonna 2015 Liikenneviraston perimien väylämaksujen määrä väheni 42,2 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Lain tilapäisellä muutoksella on tarkoitus kompensoida EU:n rikkidirektiivin aiheuttamia lisäkustannuksia ja keventää elinkeinoelämän, etenkin teollisuuden kustannusrasitetta.

Liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden tuotot romahtivat peräti 44 prosenttia eli noin 167 miljoonaa euroa. Tämä selittyy lähes yksinomaan eri virastojen eri toimintojen siirtymisellä Puolustuskiinteistöille. Ylivoimaisesti suurin osuus tästä lankeaa Puolustushallinnon rakennuslaitoksen siirtymiselle pois Puolustusministeriön alaisuudesta ja sen omaisuuden sekä tuottojen siirtyminen osaksi Puolustuskiinteistöjä. Koska Puolustuskiinteistöt ei ole ministeriön alainen virasto, vaan valtionyhtiö, eivät sen tuotot siten näy enää osana valtion maksullista toimintaa. Vuonna 2020 Puolustuskiinteistöillä oli 156 miljoonaa euroa liiketaloudellisia suoritteita. Samoin Leijona Catering Oy varuskuntaravintoloiden ja Millog Oy:n varuskuntakorjaamoiden vuokrasopimusten siirtyminen Puolustuskiinteistöille aiheutti merkittävän, vaikkakin laskennallisen, 16 miljoonan euron suuruisen tuottojen laskun. Rikosseuraamuslaitoksen tuotot laskivat kolmella miljoonalla eurolla ja tämäkin lasku selittyy pitkälti laitospöytämyymälöiden siirtymisellä Leijona Catering Oy:lle eli epäsuorasti Puolustuskiinteistöille. Kokonaisuudessaan toimintojen siirtyminen Puolustuskiinteistöille selittää liiketaloudellisten toimintojen tuottojen vähentymisestä 175 miljoonan euron edestä, jolloin muilta osin liiketaloudellisen toiminnan tuotot ovat kasvaneet kahdeksan miljoonaa euroa. Suurimpia tuottojen kasvattajia olivat Terveystieteiden tutkimuskeskus (2,3 milj. euroa), Opetushallitus (1,6 milj. euroa) ja Maanmittauslaitos (1,3 milj. euroa)

Ennen vuotta 2021 liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden tuotot pysyivät kutakuinkin ennallaan nousten prosentin 2018-2019. Vuoden 2014 jälkeen nähty tuottojen huomattava lasku selittyy suurelta osin sillä, että aiemmin työ- ja elinkeinoministeriön alaisena virastona toiminut Teknologian tutkimuskeskus VTT yhtiöitettiin vuoden 2015 alussa voittoa tavoittelemattomaksi osakeyhtiöksi. Osaltaan liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden kehitykseen on vaikuttanut Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tuotoissa tapahtunut nousu vuosien 2010–2014 välillä ja lasku vuosien 2014–2016 välillä. Vuoden 2021 liiketaloudellinen tuotto, kun Puolustuskiinteistöille siirtyneitä toimintoja ei oteta huomioon, kasvoi 2,2 prosenttia.

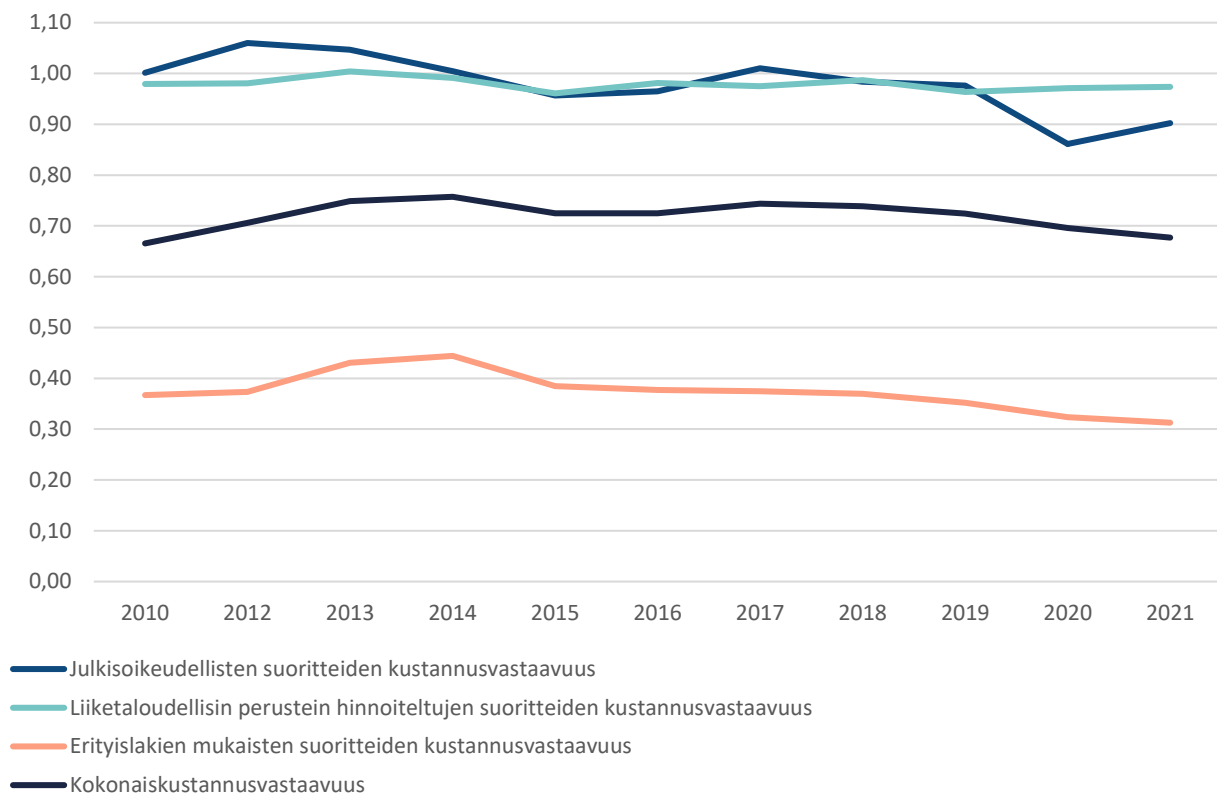

Kuva 1 Maksullisen toiminnan tuottojen (1000€) kehitys suoriteryhmittäin 2014-2021

2.2 Kustannusvastaavuus vuosina 2012-2021

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus kertoo kuinka maksullisen toiminnan tuotot kattavat siitä aiheutuneet kustannukset. Vuonna 2021 maksullisen toiminnan kokonaiskustannusvastaavuus laski kolme prosenttiyksikköä ja oli 68 prosenttia (70 prosenttia vuonna 2020). Vain liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden kustannusvastaavuus pysyi edellisvuoteen nähden ennallaan, ollen 97 prosenttia. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus nousi eniten, 4 prosenttiyksikköä, 86 prosentista (2020) 90 prosenttiin (2021). Kuvassa 2 on esitetty maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden kehitys suoriteryhmittäin vuosina 2012–2021.

Yksittäisen kirjanpitoyksikön suoritustuotannon alijäämäisyys voi aiheutua paitsi siitä, että kustannusvastaavuuden tavoittelussa ei ole onnistuttu, myös siitä, ettei 100 % tai sitä suurempi kustannusvastaavuus ole edes toiminnan taloudellisena tavoitteena. Esimerkiksi julkisoikeudellisten suoritteiden alijäämäisyys voi aiheutua maksuperustelain 6.3 §:n tarkoittamien perusteltujen syiden nojalla perityistä omakustannusarvoa alemmista maksuista. Liiketaloudellisiin suoritteisiin puolestaan saatetaan myöntää hintatukea. Koska hintatuki kohdistetaan talousarvion laadintamääräyksen mukaan maksullisen toiminnan tuottojen ja erilliskustannusten erotukseen, ja koska kustannusvastaavuuslaskelmassa ovat mukana myös yhteiskustannukset ja pääomakustannukset, on toiminnan kustannusvastaavuus talousarviossa osoitetun hintatuen käytöstä huolimatta alle 100 %. Erityislakien mukaisten suoritteiden maksujen määrääminen taas perustuu usein muihin tekijöihin kuin toiminnan kustannuksiin.

Kuva 2 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden kehitys suoriteryhmittäin 2012-2021

3 Valtion maksullinen toiminta hallinnonaloittain

3.1 Tuotot hallinnonaloittain vuosina 2020-2021

Taulukossa 2 on tarkasteltu eri hallinnonalojen maksullisen toiminnan volyyymia. Tuotot sisältävät maksuperustelain mukaisten julkistaloudellisten ja liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden tuotot, erityislakien nojalla hinnoitellun maksullisen toiminnan tuotot sekä maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tuotot.

Muutosprosenttien perusteella tuottojen lasku verrattuna edelliseen vuoteen oli suurinta puolustusministeriön (99 %), ulkoministeriön (4 %) ja oikeusministeriön (3 %) hallinnonaloilla. Nämä kolme ministeriötä vastasivat myös euromääräisesti suurimmista tuottojen alenemisista. Ylivoimaisesti suurin lasku sekä absoluuttisesti että suhteellisesti laskien tapahtui puolustusministeriössä. Toisaalta varsinaisesti todellisesta tuottojen romahtamisesta ei voida puhua, sillä supistuneet tuotot selittyvät toimintojen siirrolla puolustusministeriön alaisista virastoista Puolustuskiinteistöille.

Ulkoministeriön hallinnonalalla tuotot laskivat edellisvuoden tapaan Covid-19 -pandemian vaikutuksia heijastellen. Erityisesti viisumitulojen lasku kolmella miljoonalla eurolla pienensi tuloja. Oikeusministeriön sekä sen alaisten virastojen tuottojen laskua eniten selittivät oikeusrekisterikeskuksen ict-palvelumaksujen tuottojen lasku viisi miljoonaa euroa sekä rikosseuraamuslaitoksen laitostuottojen siirtyminen Leijona Catering Oy:lle.

Valtioneuvoston kanslian maksullisen toiminnan tuotot vuosina 2020 ja 2021 jäivät jälleen alle miljoonan euron.

Hallinnonalat	Maksullisen toiminnan tuotot (1000 €)		Muutos-% 2020/2021	Muutos, € 2020/2021
	2021	2020		
Ulkoministeriö	11 970	12 413	-4	-443
Oikeusministeriö	252 660	260 279	-3	-7 619
Sisäministeriö	96 994	76 690	26	20 304
Puolustusministeriö	1 243	173 473	-99	-172 230
Valtiovarainministeriö	553 792	527 131	5	26 661
Opetus- ja kulttuuriministeriö	31 880	27 247	17	4 633
Maa- ja metsätalousministeriö	108 049	102 580	5	5 469
Liikenne- ja viestintäministeriö	246 584	241 641	2	4 943
Työ- ja elinkeinoministeriö	80 126	76 659	5	3 467
Sosiaali- ja terveysministeriö	158 223	154 379	2	3 844
Ympäristöministeriö	3 579	3 327	8	252
Valtioneuvoston kanslia	0	0	0	0
YHTEENSÄ	1 545 099	1 655 820	-7	-110 721

Taulukko 2 Hallinnonalojen maksullisen toiminnan tuotot ja niiden muutos vuosina 2020-2021 (Luvut sisältävät maksulainsäädännön ulkopuolelle jäävät tuotot)

3.2 Kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2020-2021

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta eli sitä, kuinka maksullisen toiminnan tuotot ovat kattaneet siitä aiheutuneet kustannukset, on tarkasteltu seuraavissa taulukoissa. Taulukossa 3 on esitetty suoritetuotannon kustannusvastaavuudet hallinnonaloittain vuosina 2020 ja 2021.

Taulukko 3 Kustannusvastaavuus hallinnonaloittain 2020-2021

	Julkisoikeudelliset suoritteet		Liiketaloudellisin perustein hinnoitellut suoritteet		Erityislakien mukaan hinnoitellut suoritteet	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Liikenne- ja viestintäministeriö	103 %	110 %	131 %	144 %	16 %	15 %
Maa- ja metsätalousministeriö	96 %	93 %	94 %	105 %	89 %	91 %
Oikeusministeriö	75 %	73 %	40 %	31 %	74 %	74 %
Opetus- ja kulttuuriministeriö	72 %	69 %	64 %	76 %	0 %	0 %
Puolustusministeriö	0 %	0 %	98 %	46 %	0 %	0 %
Sisäministeriö	80 %	92 %	102 %	104 %	0 %	0 %
Sosiaali- ja terveysministeriö	102 %	101 %	103 %	101 %	150 %	142 %
Työ- ja elinkeinoministeriö	96 %	93 %	112 %	115 %	0 %	0 %
Ulkoministeriö	34 %	27 %	115 %	128 %	0 %	0 %
Valtioneuvoston kanslia	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Valtiovarainministeriö	62 %	84 %	138 %	125 %	79 %	51 %
Ympäristöministeriö	0 %	0 %	101 %	95 %	0 %	0 %

Vuonna 2021 (2020) julkisoikeudellinen suoritetuotanto oli ylijäämäistä kahdella (kahdella) hallinnonalalla. Kokonaisuutena julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus nousi ollen 90 (86) prosenttia. Kustannusvastaavuus nousi vuodesta 2020 liikenne- ja viestintäministeriön, sisäministeriön ja valtiovarainministeriön hallinnonaloilla. Merkittävin lasku tapahtui ulkoministeriön hallinnonalalla. Huomionarvoista on, että kustannusvastaavuuden nousut olivat keskimäärin huomattavasti keskimääräisiä laskuja voimakkaampia.

Liiketaloudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus pysyi ennallaan edellisvuoteen verrattuna ollen 97 (97) prosenttia. Kertomusvuonna suoritetuotanto oli kustannusvastaavaa tai ylijäämäistä seitsemällä (seitsemällä) hallinnonalalla. Kustannusvastaavuus nousi kuudella ja laski neljällä hallinnonalalla.

Erityislakien mukaisten suoritteiden hinnoitteluperusteet ovat varsin moninaisia, mikä näkyy myös vaihtelevina kustannusvastaavuusprosentteina. Kokonaisuutena erityislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus laski yhdellä prosenttiyksiköllä ollen 31 (32) prosenttia.

4 Valtion maksullinen toiminta kirjanpitoyksiköittäin

4.1 Maksullisen toiminnan tuotot kirjanpitoyksiköittäin

Vuoden 2021 alussa kirjanpitoyksiköitä oli yhteensä 64, yksi edellisvuotta vähemmän. Puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluva puolustushallinnon rakennuslaitoksen toiminta päätettiin ja siirrettiin Puolustuskiinteistöt-valtionyhtiön alaisuuteen.

Tämä selvitys tarkastelee vain niitä kirjanpitoyksiköitä, jotka ovat ilmoittaneet vähintään yhden yksittäisen osa-alueen tuottojen olleen yli miljoona euroa ja esittäneet niitä vastaavan kustannusvastaavuuslaskelman. Kertomusvuonna edellä mainitun mukaisia kirjanpitoyksiköitä oli 41. 11 kirjanpitoyksikköä harjoitti erityislakien nojalla hinnoiteltua maksullista toimintaa – näistä kirjanpitoyksiköistä kolmella oli pelkästään erityislakeihin perustuvia suoritteita. 23 kirjanpitoyksiköllä ei ollut Valtiokonttorin määräyksen mukaista maksullista toimintaa.

Taulukossa 4 esitetään kaikkien 64:n kirjanpitoyksikön maksullinen toiminta hallinnonaloittain vuonna 2021. Tyhjä solu merkitsee, ettei kirjanpitoyksiköllä kyseisenä vuonna ollut suoriteryhmään kuuluvia tuottoja tai ne ovat olleet suuruudeltaan alle miljoonan euron, jolloin ne on jätetty tämän tarkastelun ulkopuolelle.

Taulukko 4 Maksullisen toiminnan tuotot ja kustannusvastaavuus hallinnonaloittain ja kirjanpitoyksiköittäin vuonna 2021

	Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot	Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus (%)	Liiketaloudellisten perustein hinnoiteltujen suoritteiden tuotot	Liiketaloudellisten perustein hinnoiteltujen suoritteiden kustannusvastaavuus (%)	Erityislakisuuritteiden tuotot	Erityislakisuuritteiden kustannusvastaavuus (%)
Eduskunta						
Eduskunta						
Ulkopoliittinen instituutti						
Valtionalouden tarkastusvirasto						
Liikenne- ja viestintäministeriö	114 867	110 %	22 719	144 %	108 998	15 %
Ilmatieteen laitos	1 582	99 %	6 575	115 %	4 671	103 %
Liikenne- ja viestintäministeriö						
Väylävirasto	1 259	100 %	7 099	118 %	104 327	14 %
Liikenne- ja viestintävirasto	112 026	110 %	9 045	222 %		
Maa- ja metsätalousministeriö	57 940	93 %	13 583	105 %	36 526	91 %
Luonnonvarakeskus			7 483	114 %		
Maa- ja metsätalousministeriö						
Maanmittauslaitos	37 895	98 %	3 275	115 %	36 526	91 %
Ruokavirasto	20 045	85 %	2 825	80 %		
Oikeusministeriö	7 123	73 %	6 429	31 %	151 777	74 %
Oikeusministeriö	3 081	57 %	1 031	84 %	28 390	83 %
Oikeusrekisterikeskus	1 416	121 %				
Rikosseuraamuslaitos			5 398	28 %		
Syyttäjälaitos						
Ulosottolaitos					83 971	119 %
Tuomioistuinelaitos	2 626	81 %			39 416	39 %
Opetus- ja kulttuuriministeriö	11 117	69 %	20 763	76 %		
Kansallisarkisto			1 392	101 %		
Museovirasto			5 369	58 %		
Opetus- ja kulttuuriministeriö						
Opetushallitus	11 117	69 %	6 803	68 %		

Suomen Akatemia						
Suomenlinnan hoitokunta			7 199	108 %		
Puolustusministeriö			1 243	46 %		
Puolustusministeriö						
Puolustusvoimat			1 243	46 %		
Sisäministeriö	93 072	92 %	3 922	104 %		
Hätäkeskuslaitos	2 727	105 %				
Maahanmuuttovirasto	27 397	73 %				
Pelastusopisto						
Poliisihallitus	55 260	103 %	3 922	104 %		
Rajavartiolaivos						
Sisäministeriö						
Suojelupoliisi	7 689	102 %				
Sosiaali- ja terveysministeriö	54 916	101 %	100 259	101 %	3 048	142 %
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	25 164	105 %			1 974	149 %
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	5 691	100 %			1 074	131 %
Sosiaali- ja terveysministeriö	2 541	83 %				
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta						
Säteilyturvakeskus	20 483	98 %	1 992	96 %		
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	1 037	112 %	98 267	101 %		
Tasavallan Presidentin kanslia						
Tasavallan Presidentin kanslia						
Työ- ja elinkeinoministeriö	67 505	93 %	12 621	115 %		
ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus	9 004	95 %				
Energiavirasto	2 517	101 %				
Geologian tutkimuskeskus			7 951	113 %		
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland						
Kilpailu- ja kuluttajavirasto						
Patentti- ja rekisterihallitus	48 529	92 %	4 670	120 %		
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto						
Työ- ja elinkeinoministeriö	7 455	90 %				
Ulkoministeriö	9 947	27 %	2 023	128 %		
Ulkoministeriö	9 947	27 %	2 023	128 %		
Valtioneuvoston kanslia						
Valtioneuvoston kanslia						
Valtiovarainministeriö	43 415	84 %	27 150	125 %	9 198	51 %
Ahvenanmaan valtionvirasto						
Etelä-Suomen aluehallintovirasto						
Rahoitusvakausvirasto			8 533	82 %		
Tilastokeskus	1 691	93 %				
Tulli	2 904	88 %			5 031	99 %
Valtiokonttori						
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus						
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus						
Valtion tieto- ja viestintäteknikkakeskus Valtori					2 356	24 %
Valtiovarainministeriö					1 811	58 %
Verohallinto	27 532	103 %	18 617	164 %		
Digi- ja väestötietovirasto	11 288	57 %				
Ympäristöministeriö			3 579	95 %		

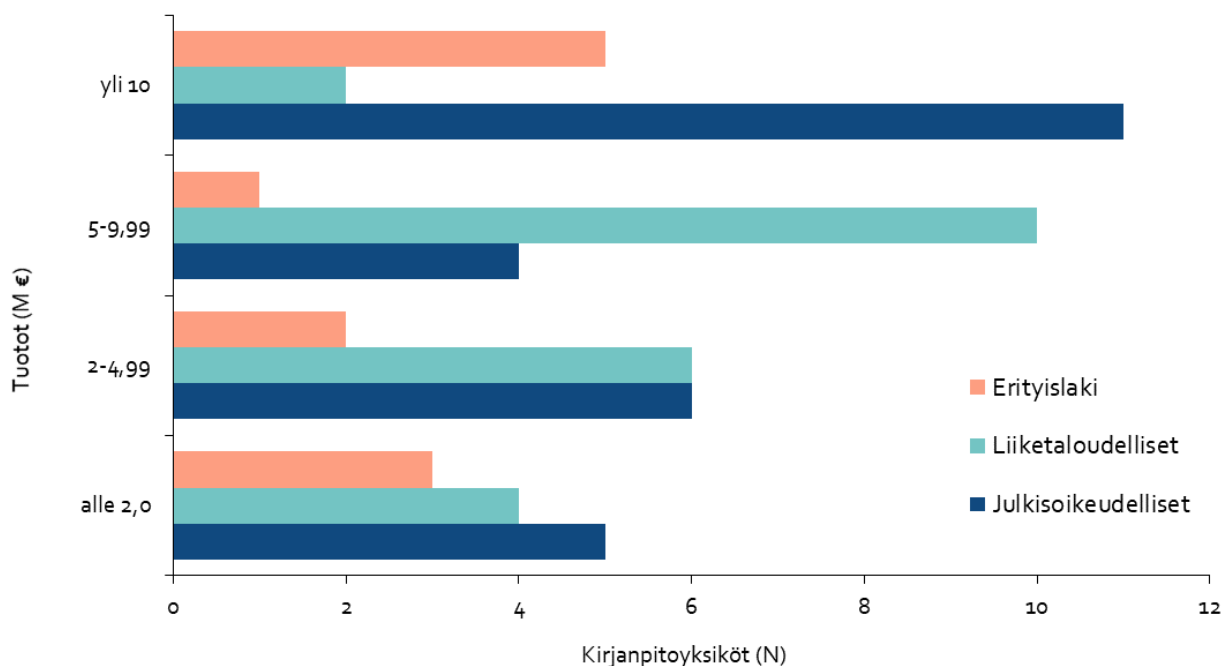
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus						
Suomen ympäristökeskus			3 579	95 %		
Ympäristöministeriö						
Yhteensä	459 901	90 %	214 291	97 %	309 547	31 %

4.2 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen suoriteryhmittäin vuosina 2020 ja 2021

Maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista ja liiketaloudellisin perustein hinnoitelluista suoritteista (kutsutaan myös nimellä markkinasuoritteet) sekä erityislakien mukaisista suoritteista on laadittu pylväsdiagrammit, jotka kuvaavat kirjanpitoyksiköiden jakautumista tuottojen ja kustannusvastaavuuden mukaan. Kuviiin on otettu mukaan vain ne kirjanpitoyksiköt, joilla on ollut suoriteryhmän mukaisia maksullisen toiminnan tuottoja vähintään miljoona euroa vuonna 2021.

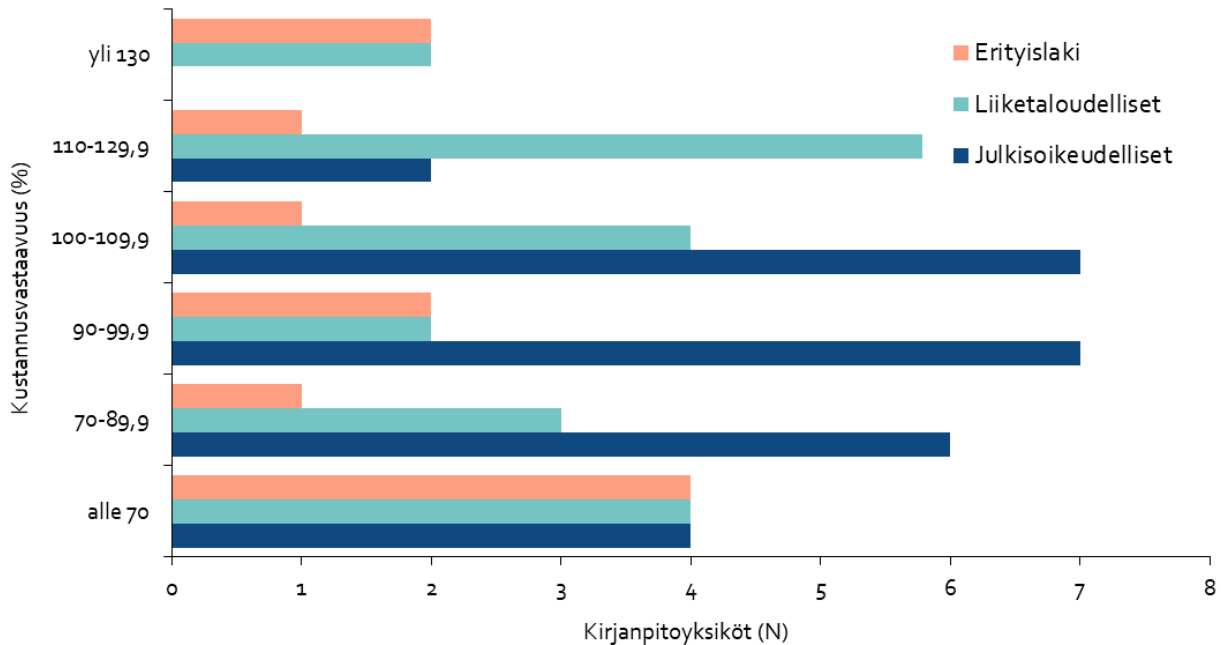
Kuvassa 3 kirjanpitoyksiköt on jaettu suoriteryhmittäin neljään luokkaan maksullisen toiminnan tuottojen osalta. Kirjanpitoyksiköiden suoriteryhmiä kustannusvastaavuutta on tarkasteltu kuvassa 4, jossa kirjanpitoyksiköt on jaettu suoriteryhmiä kustannusvastaavuuden mukaan kuuteen eri kustannusvastaavuusluokkaan.

Vuonna 2021 (2020) 17 (16) kirjanpitoyksikköä, eli 65 % (64 %) maksuperustelainmukaista julkisoikeudellista suoritustuotantoa harjoittavista kirjanpitoyksiköistä tuotti alijäämää. Kustannusvastaavuus julkisoikeudellisten suoritteiden osalta koko valtion tasolla nousi ollen 90 % (86 %).

Kuva 3 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen suoritetuottojen perusteella vuonna 2021

Vuonna 2021 (2020) 59 % (76 %) kirjanpitoyksiköistä pääsi liiketaloudellisin perustein hinnoitellussa suoritustuotannossa ylijäämään. Liiketaloudellisen suoritustuotannon kustannusvastaavuus koko valtion tasolla oli kertomusvuonna 97 % eli yhtä korkea kuin edellisenäkin vuonna.

Kuva 4 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen kustannusvastaavuuden perusteella vuonna 2021

4.2.1 Hintatuettu toiminta

Vuonna 2021 hintatukea käyttivät Opetushallitus, Ruokavirasto, Puolustusvoimat sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö, yhteensä noin 4,14 miljoonaa euroa. Summa nousi hieman vuodesta 2020 (4,10 miljoonaa euroa), jolloin hintatukea käyttivät Opetushallitus, Ruokavirasto ja Puolustusvoimat. Hintatuen avulla liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden kokonaiskustannusvastaavuutta saatiin parannettua.

Opetushallituksen hintatuki vuonna 2021 oli yhteensä 2,83 miljoonaa euroa, joka käytettiin OPH:n hintatuettuun liiketaloudelliseen maksulliseen toimintaan (0,43 milj. euroa) sekä Meriturvan liiketaloudelliseen toimintaan (2,40 milj. euroa). Ruokavirasto käytti hintatukea 0,93 milj. euroa alentamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja havaitsevia maksullisia eläintautitutkimuksia. Edellisenä vuonna hintatukea käytettiin 0,90 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö käytti vuonna 2021 hintatukea 0,14 miljoonaa euroa esitystoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen. Puolustusvoimat käytti hintatukea 0,17 milj. euroa.

4.3 Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maksullinen toiminta

Kustannusten korvaus -toimintoryhmässä käsitellään valtion sisäistä sopimusperusteista kustannusten korvausta. Vuonna 2021 palvelutoiminnan osalta valtionhallinnossa on vain kolme toimijaa; Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (Palkeet), Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus (Valtori) ja Oikeusrekisterikeskus. Maksullisten palveluiden hinnoittelussa huomioidaan palveluntuottajan toimintaympäristön luonne.

Palkeiden ja Valtorin maksullinen toiminta on sijoitettu kokonaisuudessaan tähän suoriteryhmään, vaikka niiden tuotot sisältävät pienessä määrin myös muilta kuin valtion virastoilta ja laitoksilta saatavia tuottoja.

Palkeiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus heikkeni hieman viime vuodesta ja oli 100% (101%). Valtorin kaikki kulut tulee kattaa asiakkailta perittävillä maksuilla, pois lukien käyttöomaisuuden poistot, joita ei saa sisällyttää Valtorin asiakashintoihin. Valtorin kustannusvastaavuus pysyi ennallaan kertomusvuonna ollen 100% (100%).

Valtiokonsernin palveluntuottajien lisäksi joillakin hallinnonaloilla toimii tietohallinnon palvelukeskuksia ja palveluyrityksiä, jotka tarjoavat palveluja omalle hallinnonalalleen ja mahdollisesti myös hallinnonalansa ulkopuolelle. Oikeusministeriön hallinnonalalla toimivan Oikeusrekisterikeskuksen ICT-palvelut ovat tällaisia palveluja. Tuotot koostuivat palvelumaksuista, joilla katettiin aiheutuneet kustannukset.

Kirjanpitoyksikkö	Maksullisen toiminnan tuotot (1000 €)		Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus	
	2021	2020	2021	2020
Oikeusrekisterikeskus	87 332	91 556	100 %	99 %
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	58 943	55 358	100 %	101 %
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori	415 086	397 950	100 %	100 %
YHTEENSÄ	561 361	544 864	100 %	100 %

Taulukko 5 Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolinen maksullinen toiminta (kustannusten korvaus) vuosina 2020-2021

5 Valtion kilpailullinen toiminta

5.1 Markkinoilla tapahtuva kilpailullinen toiminta

Kilpailulakia muutettiin vuonna 2019 niin, että vuoden 2020 alusta lähtien (Kilpailulaki 30 d § (7.6.2019/721) erinäisten julkisyhteisöjen, mukaan lukien valtion tai sen alaisuuteen kuuluvien yksiköiden, tulee ilmoittaa kirjanpidossaan kilpailutilanteesta markkinoilla tapahtuva taloudellinen toimintansa, mikäli siitä saadut tuotot ovat vähintään 40 000 euroa. Vuoden 2021 selvityksessä valtion maksullisesta toiminnasta julkaistaan jo toista kertaa omana osionaan katsaus valtion markkinoilla tapahtuvasta kilpailullisesta toiminnasta.

5.2 Kilpailullisen toiminnan tuotot hallinnonaloittain sekä yksiköittäin vuosina 2020 ja 2021

Kaikkiaan 26 eri virastoa ilmoitti kilpailullista toimintaa vuonna 2021 ja jotka jakautuivat 11 eri hallinnonalalle. Edellisvuoteen 2020 verrattuna kilpailullista toimintaa ilmoittavia virastoja on ollut kolme enemmän ministeriöiden määrän pysyessä ennallaan. Korkeinta kustannusvastaavuus on ollut kumpanakin vuotena Ilmatieteen laitoksella ollen 138 % vuonna 2021 (183 % vuonna 2020). Vuonna 2021 heikointa kustannusvastaavuus on ollut Rikosseuraamuslaitoksella 22 % laskien hieman vuoteen 2020 verrattuna, jolloin se oli 23 %. Seuraavaksi matalimmat kustannusvastaavuudet ovat vuonna 2021 (2020) olleet Ulkopoliittisella instituutilla 29 % (29 %) ja Opetus- ja kulttuuriministeriöllä 40 %. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ollut edeltävänä vuonna 2020 Kilpailulain 30 d §:n tarkoittamaa kilpailutilanteesta tapahtuvaa taloudellista toimintaa.

Taulukko 6 Valtion markkinoilla tapahtuvan kilpailullisen toiminnan tuotot ja kustannusvastaavuus vuosina 2020-2021

	Kilpailullisen toiminnan tuotot (1000 €)		Kilpailullisen toiminnan kustannusvastaavuus (%)	
	2020	2021	2020	2021
Eduskunta	62	68	29 %	29 %
Eduskunta	0	0	0 %	0 %
Ulkopoliittinen instituutti	62	68	29 %	29 %
Valtiontalouden tarkastusvirasto	0	0	0 %	0 %
Liikenne- ja viestintäministeriö	6 983	8 309	120 %	0 %
Ilmatieteen laitos	1 920	1 983	183 %	138 %
Liikenne- ja viestintäministeriö	0	0	0 %	0 %
Liikenne- ja viestintävirasto	0	0	0 %	0 %
Väylävirasto	5 063	6 326	106 %	113 %
Maa- ja metsätalousministeriö	8 091	7 803	110 %	0 %
Luonnonvarakeskus	5 961	5 738	111 %	112 %
Maa- ja metsätalousministeriö	0	0	0 %	0 %
Maanmittauslaitos	1 972	1 964	109 %	109 %
Ruokavirasto	158	101	110 %	97 %
Oikeusministeriö	5 312	4 864	28 %	84 %
Oikeusministeriö	1 139	1 031	95 %	84 %
Oikeusrekisterikeskus	0	0	0 %	0 %
Rikosseuraamuslaitos	4 173	3 833	23 %	22 %
Syyttäjälaitos	0	0	0 %	0 %
Tuomioistuinlaitos	0	0	0 %	0 %
Ulosottolaitos	0	0	0 %	0 %
Opetus- ja kulttuuriministeriö	2 144	10 216	92 %	40 %
Kansallisarkisto	572	325	137 %	107 %
Museovirasto	514	779	86 %	96 %
Opetus- ja kulttuuriministeriö	0	324	0 %	40 %
Opetushallitus	1 058	3 643	80 %	104 %
Suomen Akatemia	0	0	0 %	0 %
Suomenlinnan hoitokunta	0	5 145	0 %	81 %
Puolustusministeriö	1 691	572	167 %	0 %
Puolustusministeriö	0	0	0 %	0 %
Puolustusvoimat	1 691	572	167 %	132 %
Sisäministeriö	1 038	931	105 %	0 %
Hätäkeskuslaitos	0	0	0 %	0 %
Maahanmuuttovirasto	0	0	0 %	0 %
Pelastusopisto	830	863	105 %	129 %
Poliisihallitus	0	0	0 %	0 %
Rajavartiolaitos	208	68	106 %	100 %

Sisäministeriö	0	0	0 %	0 %
Suojelupoliisi	0	0	0 %	0 %
Sosiaali- ja terveysministeriö	9 905	4 420	112 %	0 %
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	0	0	0 %	0 %
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	0	0	0 %	0 %
Sosiaali- ja terveysministeriö	0	0	0 %	0 %
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta	0	0	0 %	0 %
Säteilyturvakeskus	2 085	1 721	107 %	97 %
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	7 820	2 699	113 %	126 %
Tasavallan Presidentin kanslia	0	0	0 %	0 %
Tasavallan Presidentin kanslia	0	0	0 %	0 %
Työ- ja elinkeinoministeriö	11 037	12 028	115 %	0 %
ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus	0	0	0 %	0 %
Energiavirasto	0	0	0 %	0 %
Geologian tutkimuskeskus	6 564	7 358	122 %	120 %
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland	0	0	0 %	0 %
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	0	0	0 %	0 %
Patentti- ja rekisterihallitus	4 473	4 670	107 %	120 %
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	0	0	0 %	0 %
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	0	0	0 %	0 %
Työ- ja elinkeinoministeriö	0	0	0 %	0 %
Ulkoministeriö	0	0	0 %	0 %
Ulkoasiainministeriö	0	0	0 %	0 %
Ulkoministeriö	0	0	0 %	0 %
Valtioneuvoston kanslia	0	0	0 %	0 %
Valtioneuvoston kanslia	0	0	0 %	0 %
Valtiovarainministeriö	9 347	5 627	102 %	0 %
Ahvenanmaan valtionvirasto	0	0	0 %	0 %
Digi- ja väestötietovirasto	0	1 328	0 %	95 %
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	0	0	0 %	0 %
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	0	0	0 %	0 %
Rahoitusvakausvirasto	0	0	0 %	0 %
Tilastokeskus	1 009	1 813	96 %	96 %
Tulli	0	70	0 %	129 %
Valtiokonttori	0	0	0 %	0 %
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	0	0	0 %	0 %
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	1 195	1 807	104 %	100 %
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori	555	609	107 %	108 %
Valtiovarainministeriö	0	0	0 %	0 %
Verohallinto	0	0	0 %	0 %
Väestörekisterikeskus	6 588	0	102 %	0 %
Ympäristöministeriö	2 430	2 849	105 %	0 %
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	0	0	0 %	0 %
Suomen ympäristökeskus	2 430	2 849	105 %	102 %
Ympäristöministeriö	0	0	0 %	0 %
Kaikki yhteensä	58 040	57 686	87 %	84 %

Taulukot ja kuvat

TAULUKKO 1 MAKSULLISEN TOIMINNAN TUOTOT (1000€) SUORITERYHMITÄIN 2014-2021*	7
TAULUKKO 2 HALLINNONALOJEN MAKSULLISEN TOIMINNAN TUOTOT JA NIIDEN MUUTOS VUOSINA 2020-2021 (LUVUT SISÄLTÄVÄT MAKSULAINSÄÄDÄNNÖN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄT TUOTOT)	11
TAULUKKO 3 KUSTANNUSVASTAAVUUS HALLINNONALOITTAIN 2020-2021	12
TAULUKKO 4 MAKSULLISEN TOIMINNAN TUOTOT JA KUSTANNUSVASTAAVUUS HALLINNONALOITTAIN JA KIRJANPITOYKSIKÖITTÄIN VUONNA 2021	13
TAULUKKO 5 MAKSULAINSÄÄDÄNNÖN SOVELTAMISALAN ULKOPUOLINEN MAKSULLINEN TOIMINTA (KUSTANNUSTEN KORVAUS) VUOSINA 2020-2021	17
TAULUKKO 6 VALTION MARKKINOILLA TAPAHTUVAN KILPAILULLISEN TOIMINNAN TUOTOT JA KUSTANNUSVASTAAVUUS VUOSINA 2020-2021	18
KUVA 1 MAKSULLISEN TOIMINNAN TUOTTOJEN (1000€) KEHITYS SUORITERYHMITÄIN 2014-2021	9
KUVA 2 MAKSULLISEN TOIMINNAN KUSTANNUSVASTAAVUUDEN KEHITYS SUORITERYHMITÄIN 2012-2021	10
KUVA 3 KIRJANPITOYKSIKÖIDEN JAKAUTUMINEN SUORITETUOTTOJEN PERUSTEELLA VUONNA 2021	15
KUVA 4 KIRJANPITOYKSIKÖIDEN JAKAUTUMINEN KUSTANNUSVASTAAVUUDEN PERUSTEELLA VUONNA 2021	16

Liitteet

Tässä selvityksessä käytetyt vuotta 2021 varhaisemmat luvut perustuvat pääasiallisesti Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2020 -selvityksessä esitettyihin lukuihin. Vuoden 2020 osalta lukuja kuitenkin päivitettiin, mikäli ne kirjanpitoyksiköiden 2021 toimintakertomuksissa poikkesivat aiemman selvityksen luvuista. Muutoksia tehtiin seuraavissa kirjanpitoyksiköissä:

Liite 1 Aiempien vuosien tietoihin tehdyt muutokset

Kirjanpitoyksikkö	Vuosi	Muutoksen kohde
Terveystieteiden tutkimuskeskus	2020	Kilpailullinen toiminta

VALTIOKONTTORIN JULKAISUJA | TIEDOLLA JOHTAMINEN 10/2021

Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2021

Valtiokonttori

Julkaisija: Valtiokonttori ISSN: 2489-4761

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI

Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury